

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан економічного факультету
Віталій ДЯЧЕК
26.05.2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Європейські практики сталого виробництва

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва)

освітня програма Менеджмент бізнес-процесів, Менеджмент організацій
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету «26» серпня 2025 року, протокол № 18

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Яна КОНОНЕНКО**, кандидат економічних наук, доцент з во кафедри економіки та менеджменту; **Лариса ТЄШЕВА**, доктор економічних наук, професор з во кафедри економіки та менеджменту, професор, **Ганна ДОРОШЕНКО**, доктор економічних наук, професор з во кафедри економіки та менеджменту, професор, **Людмила КАЛІНІЧЕНКО**, доктор економічних наук, професор з во кафедри економіки та менеджменту, професор.

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від «26» серпня 2025 року, протокол № 1
В.о. завідувач кафедри економіки та менеджменту

 Лариса ТЄШЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми (керівником проектної групи) Менеджмент організацій
назва освітньої програми

Гарант освітньої професійної програми
(керівник проектної групи)

 Світлана БАБИЧ

Гарант освітньої професійної програми (керівник проектної групи)
Менеджмент бізнес-процесів

 Семен НЕСКРОРДСВ

Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від « 26 » серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

 Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Європейські практики сталого виробництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

спеціальність 073 Менеджмент

освітня програма Менеджмент бізнес-процесів, Менеджмент організацій

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Європейські практики сталого виробництва»: формування у здобувачів вищої освіти комплексних знань і практичних навичок щодо основних концепцій, принципів та інструментів сталого виробництва, а також детального ознайомлення з провідним європейським досвідом його впровадження.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Європейські практики сталого виробництва»:

- засвоєння фундаментальних знань про сутність, філософію та економічні, екологічні й соціальні аспекти сталого виробництва, зокрема концепцій циркулярної економіки, еко-дизайну та ефективного використання ресурсів;

- аналіз європейського досвіду: глибоке вивчення нормативно-правової бази Європейського Союзу, стратегій, програм та інноваційних технологій, що застосовуються в європейських країнах для досягнення цілей сталого розвитку у сфері виробництва;

- формування навичок: розвиток практичних умінь та навичок, необхідних для оцінки життєвого циклу продукції, розробки та впровадження екологічно чистих виробничих процесів, а також управління екологічними ризиками на підприємствах;

- сприяння інноваціям: стимулювання критичного мислення та здатності адаптувати та імплементувати передові європейські практики та зелені технології в умовах національного виробництва з метою підвищення його конкурентоспроможності та зниження негативного впливу на довкілля в сучасних умовах.

1.3. Кількість кредитів

– денна форма навчання – 4;

заочна (дистанційна) форма навчання – 4.

1.4. Загальна кількість годин

– денна форма навчання – 120;

заочна (дистанційна) форма навчання – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	4
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
56 год.	110 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

Загальні компетентності

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Фахові компетентності

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 6. Здатність діяти соціально і свідомо.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадськосвідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

1.8. Пререквізити: Макроекономіка, Менеджмент, Виробничий менеджмент, Економіка суб'єктів господарювання, Ринок праці та соціальне партнерство, Організація праці менеджера.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до концепції сталого виробництва в Європі.

Зміст: Основні поняття та принципи сталого розвитку. Економічні та екологічні аспекти. Європейська політика у сфері сталого виробництва.

Тема 2. Циркулярна економіка: скорочення відходів у Європі.

Зміст: Концепція циркулярної економіки (circular economy). Принципи «3R»: reduce, reuse, recycle. Роль грантових програм у розвитку циркулярної економіки. Основи циркулярної економіки на глобальному, національному, регіональному та виробничому рівнях. Стратегії розробки грантових заявок для підтримки циркулярних рішень: case studies.

Тема 3. Енергоефективність у промисловості: Європейський досвід.

Зміст: Регуляторні та фінансові основи ЄС, фінансові інструменти та механізми стимулювання, економічні вигоди та виклики в контексті енергоефективності.

Тема 4. Екологічно чисті технології та інновації в європейському бізнесі.

Зміст: Політика ЄС у сфері циркулярної економіки: Європейський зелений курс (European Green Deal). План дій з циркулярної економіки (EU Circular Economy Action Plan). Регулювання використання пластику та інших матеріалів. Циркулярні бізнес-моделі у різних секторах: case studies.

Тема 5. Циркулярна економіка в Європі в секторі послуг.

Зміст: Перехід від лінійної до циркулярної моделі. Специфіка циркулярної економіки в секторі послуг.

Тема 6. Європейська модель поводження з відходами.

Зміст: Ієрархія поводження з відходами: запобігання, повторне використання, переробка, відновлення, видалення. Концепція циркулярної економіки: економічний аспект. Ключові Директиви ЄС та економічні інструменти. Сучасні практики та інновації у сфері поводження з відходами в країнах ЄС.

Тема 7. Соціальна відповідальність підприємств у Європі.

Зміст: Визначення та еволюція КСВ (корпоративної соціальної відповідальності) в ЄС. Ключові напрямки КСВ: екологія, соціальна сфера, управління - ESG. Законодавча база та ініціативи ЄС. Вплив КСВ на економічні показники (залучення інвестицій, управління ризиками, репутація).

Тема 8. Європейська політика зеленого розвитку та її вплив на економіку.

Зміст: Європейський зелений курс (European Green Deal) як стратегічна економічна модель. Кліматичний закон ЄС та цілі до 2030 і 2050 року (кліматична нейтральність). Трансформація ключових секторів в контексті зеленого розвитку. Макроекономічний вплив політики зеленого розвитку: конкурентоспроможність, створення робочих місць, інновації.

Тема 9. Сталість виробництва та конкурентоспроможність: Європейський вектор.

Зміст: Принципи сталого виробництва та споживання в Європі. Екологічний дизайн та життєвий цикл продукції. Критерії стабільності як фактор конкурентної переваги на ринках ЄС. Стала ланцюгова вартість та вимоги до постачальників. Економічні вигоди від ресурсної ефективності та мінімізації відходів.

Тема 10. Інтеграція виробництва, принципів сталого розвитку в освітні програми та розвиток персоналу в Європі.

Зміст: Значення «зелених навичок» (Green Skills) для європейської економіки. Адаптація освітніх програм до потреб сталого розвитку. Роль перекваліфікації та підвищення кваліфікації персоналу. Корпоративне навчання та розвиток культури сталості на підприємствах. Політика ЄС щодо освіти для сталого розвитку та її економічні результати.

3. Структура навчальної дисципліни

[illegible]

ожність: Європейський вектор.	13	4	4	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Інтеграція виробництва, принципів сталого розвитку в освітні програми та розвиток персоналу в Європі.	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Усього годин	120	32	32	-	-	56	120	4	6	-	-	110

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма	Кількість годин, заочна форма
1	Вступ до концепції сталого виробництва в Європі.	4	2
2	Циркулярна економіка: скорочення відходів у Європі.	4	2
3	Енергоефективність у промисловості: Європейський досвід.	2	2
4	Екологічно чисті технології та інновації в європейському бізнесі.	2	-
5	Циркулярна економіка в Європі в секторі послуг.	2	-
6	Європейська модель поводження з відходами.	2	-
7	Соціальна відповідальність підприємств у Європі.	6	-
8	Європейська політика зеленого розвитку та її вплив на економіку.	4	-
9	Сталість виробництва та конкурентоспроможність: Європейський вектор.	4	-
10	Інтеграція виробництва, принципів сталого розвитку в освітні програми та розвиток персоналу в Європі.	2	-
	Разом	32	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Огляд та конспект статей у науково-популярних і фахових виданнях	10	40
2	Закріплення лекційного матеріалу	10	20
3	Підготовка до семінарських занять	20	20
4	Підготовка до тестового завдання	6	20
5	Підготовка до контрольної роботи	10	10
	Разом	56	110

Теми доповідей до семінарських занять

1. Роль циркулярної економіки у стратегії сталого виробництва ЄС: від теорії до практики.
2. Практичне застосування концепції «Від колиски до колиски» (Cradle-to-Cradle) у європейській промисловості.
3. Європейський досвід впровадження систем промислового симбіозу та його економічна ефективність.
4. Аналіз європейських програм зі скорочення харчових відходів та їх вплив на сталість виробництва.
5. Стратегії подовження життєвого циклу продукції (Product Life Extension): ремонт, повторне використання та регенерація в ЄС.
6. Механізми стимулювання ринку вторинної сировини в країнах Європейського Союзу.
7. Європейські підходи до управління електронними відходами та забезпечення їх повторного використання.
8. Роль інноваційних матеріалів та біоматеріалів у переході до циркулярного виробництва в Європі.
9. Порівняльний аналіз національних стратегій переходу до Циркулярної економіки (на прикладі Німеччини, Нідерландів та Фінляндії).
10. Вплив європейської політики «зелених» державних закупівель на сталість виробництва.
11. Еко-дизайн (Ecodesign) як ключовий інструмент мінімізації впливу продукції на довкілля в ЄС.
12. Застосування методології оцінки життєвого циклу (LCA) для оптимізації виробничих процесів у Європі.
13. Регуляторні вимоги ЄС до енергоефективності продукції та їх вплив на виробників.
14. Роль екологічного маркування (Ecolabelling) ЄС у підвищенні прозорості та інформованості споживачів.
15. Аналіз європейських стандартів та практик запобігання забрудненню води, землі, повітря.
16. Впровадження принципів «Дизайн для розбирання» (Design for Disassembly) та «Дизайн для переробки» (Design for Recycling) у європейському машинобудуванні.
17. Європейські практики використання екологічних декларацій продукції (EPD) у будівельній галузі.
18. Еволюція та перспективи Директиви ЄС про еко-дизайн у контексті «Зеленого курсу» (Green Deal).
19. Енергоменеджмент та впровадження стандартів ISO 50001 на європейських промислових підприємствах.
20. Роль відновлюваних джерел енергії у забезпеченні енергетичної стійкості європейського виробництва.

- 21.Європейські практики уловлювання та зберігання вуглецю у важкій промисловості.
- 22.Впровадження «розумних» (smart) виробничих систем та їхній внесок у сталість (Індустрія 4.0).
- 23.Досвід ЄС у підвищенні водної ефективності промислових процесів (Water Stewardship).
- 24.Декарбонізація європейської металургійної/цементної/хімічної промисловості: виклики та технологічні рішення.
- 25.Механізми фінансування «зелених» інновацій та технологій сталого виробництва в ЄС.
- 26.Стратегія «Європейський зелений курс» (European Green Deal) як регуляторна основа сталого виробництва.
- 27.Вплив європейської системи торгівлі викидами на стимулювання екологічних інвестицій у промисловості.
- 28.Механізм коригування вуглецевих кордонів: економічні та екологічні наслідки для європейських виробників.
- 29.Роль корпоративної соціальної відповідальності у європейських практиках сталого виробництва.
- 30.Забезпечення гідних умов праці та соціальна стійкість у ланцюгах постачання європейських компаній.
- 31.Європейські директиви щодо нефінансової звітності та прозорість екологічних даних підприємств.
- 32.Екологічний податок та інші фіскальні інструменти стимулювання сталого виробництва в ЄС.
- 33.Управління екологічними ризиками та страхування відповідальності на європейських виробничих об'єктах.
- 34.Специфіка впровадження європейських практик сталого виробництва в малому та середньому бізнесі.
- 35.Перспективи адаптації Європейських практик сталого виробництва в Україні в контексті євроінтеграції.

Також здобувач може самостійно ініціювати тему для доповіді в рамках тематичного плану навчальної дисципліни.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання*

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення практичних занять і самостійної роботи. Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) лекції, спрямовані на поглиблення теоретичних уявлень щодо опанування термінологічної системи різних галузей знань та діяльності при

стандартизації продукції (процесів, робіт, послуг);

2) практичні заняття, в ході яких опрацьовуються практичні питання;

3) самостійна робота

для здобувачів денної форми навчання:

передбачає підготовку здобувачів самостійної роботи, яка повинна бути складена у визначений викладачем термін з підготовкою до експрес-опитування за вивченими темами дисципліни та тестового завдання.

для здобувачів заочної форми навчання:

передбачає підготовку здобувачів до виконання тестового завдання за визначеними темами та практичних завдань, що має бути складено до початку заліково-екзаменаційної сесії. План виконання завдань наведений у навчально-методичному комплексі дисципліни;

4) консультація – форма індивідуальної роботи здобувача із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, і за наявності бажання здобувача отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

Вхідний контроль проводиться перед вивченням курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують курс «Європейські практики сталого виробництва». Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої дисципліни.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквіум. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією і враховуються при визначенні підсумкової оцінки.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на проміжних етапах навчання. Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою і в терміни, встановлені навчальним планом. За кредитно-модульною системою організації навчального процесу сумарна оцінка розраховується як сума балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю.

Вивчення дисципліни передбачає виконання тестового завдання та завершується складанням заліку.

Орієнтовні питання до підсумкового семестрового контролю:

1. Розкрийте сутність поняття «Стале виробництво» (Sustainable Production). Чим воно відрізняється від традиційного виробництва?
2. Охарактеризуйте основні три виміри (Triple Bottom Line) сталого розвитку у контексті виробничої діяльності (екологічний, економічний, соціальний).
3. Опишіть еволюцію підходів до регулювання промислового впливу на довкілля в Європі.
4. Сформулюйте та поясніть принципи концепції «Від колиски до колиски» (Cradle-to-Cradle) та її роль у сталому виробництві.
5. Які ключові Глобальні цілі сталого розвитку (ЦСР ООН) безпосередньо стосуються виробничої сфери?
6. Поясніть взаємозв'язок між сталим виробництвом та ресурсною ефективністю (Resource Efficiency).
7. Охарактеризуйте основні цілі та пріоритети Європейського Зеленого Курсу (European Green Deal). Як він впливає на європейських виробників?
8. Яка роль Європейської системи торгівлі квотами на викиди (EU ETS) у стимулюванні декарбонізації промисловості?
9. Розкрийте сутність та мету впровадження механізму коригування вуглецевих кордонів в ЄС.
10. Проаналізуйте основні вимоги та сферу застосування Директиви про промислові викиди (IED).
11. Які ключові вимоги висуває законодавство ЄС щодо нефінансової звітності (CSRD) у контексті сталого виробництва?
12. Поясніть значення та регуляторні механізми забезпечення хімічної безпеки в ЄС (на прикладі Регламенту REACH).
13. Що таке циркулярна економіка (Circular Economy)? Які європейські практики сприяють переходу до неї?
14. Розкрийте ієрархію поводження з відходами в ЄС (Waste Hierarchy) та наведіть приклади її реалізації у виробничій сфері.
15. Опишіть європейський досвід впровадження систем розширеної відповідальності виробника (EPR) та наведіть приклади (упаковка, електроніка, батареї).
16. Що таке промисловий симбіоз (Industrial Symbiosis)? Наведіть приклади його реалізації в європейських та українських промислових кластерах.
17. Які існують стратегії та технології повторного використання (Reuse) та рециклінгу (Recycling) в європейській практиці?
18. Охарактеризуйте політику ЄС щодо пластикових відходів та її вплив на виробництво пакувальних матеріалів.
19. Опишіть методологію «Оцінки життєвого циклу продукції» (Life Cycle Assessment, LCA). Які етапи вона включає і для чого використовується?
20. Розкрийте принципи та мету еко-дизайну (Ecodesign). Як ця концепція впливає на інновації?

21. Яка роль відводиться системам екологічного менеджменту у забезпеченні сталості виробництва в Європі?
22. Поясніть сутність та механізми застосування екологічного маркування ЄС (EU Ecolabel).
23. Охарактеризуйте інструменти енергоменеджменту та впровадження стандартів ISO 50001 на європейських підприємствах.
24. Що таке Водний слід (Water Footprint)? Як європейські компанії управляють водною ефективністю?
25. Поясніть концепцію екологічних декларацій продукції (EPD) та їхнє значення для прозорості ланцюгів постачання.
26. Які переваги та виклики пов'язані з впровадженням зелених інформаційних технологій у стале виробництво?
27. Охарактеризуйте європейські практики сталого виробництва у будівельній галузі (наприкладі зеленого будівництва та матеріалів).
28. Які ключові практики циркулярної економіки застосовуються в європейському текстильному виробництві?
29. Розкрийте особливості декарбонізації енергоємних галузей (наприклад, цементної або металургійної) у Європі.
30. Наведіть приклади успішного впровадження програми «Нуль відходів» (Zero Waste) на європейських підприємствах.
31. Розкрийте роль корпоративної соціальної відповідальності у забезпеченні соціальної складової сталого виробництва.
32. Опишіть механізми підтримки та стимулювання МСБ (малого та середнього бізнесу) у впровадженні сталого виробництва в ЄС.
33. Які європейські практики еко-інновацій можуть бути адаптовані в українських реаліях?
34. Проаналізуйте проблеми та перспективи інтеграції Європейських практик сталого виробництва в Україні.
35. Як технології Індустрії 4.0 та цифровізація сприяють досягненню цілей сталого виробництва в Європі?

9. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль при проведенні семестрового заліку

для денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота										Тестове завдання	Контрольна робота	Всього	Залік	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10					
4	4	2	2	2	2	6	4	4	2	8	20	60	40	100

T1, T2 ... T10 – теми.

Підсумковий семестровий контроль при проведенні семестрового заліку

для заочної (дистанційної) форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота										Тестове завдання	Контрольна робота	Всього	Залік	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10					
4	4	2	2	2	2	6	4	4	2	8	20	60	40	100

T1, T2 ... T10 – теми.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

У якості контролю передбачено оцінювання контрольної роботи з метою виявлення та закріплення знань, а також оцінки загального рівня розуміння здобувачем змісту базових понять та категорій курсу.

Здобувач засвоює теоретичний матеріал дисципліни, вільно використовує набуті знання, висловлює своє ставлення до проблем при письмовому контролі, використовує теоретичні знання, що були набуті в ході виконання практичної роботи.

Для здобувачів денного відділення

Впродовж семестру, за допомогою експрес-опитування, здобувачі отримують за кожен пройдений тему бали. Разом за вивчення 10 тем здобувач отримує 32 балів (максимально) та 8 балів (максимально) за виконання тестового завдання.

Для здобувачів заочного відділення

Поточний контроль здійснюється на підставі виконаного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Контрольна робота включає розкриття авторської думки здобувача контрольного питання згідно до переліку питань для підсумкового семестрового контролю, що оцінюється в 20 балів. Максимальна кількість балів, що може отримати здобувач за контрольну роботу – 20 балів.

Викладач має право не допустити слухача до заліку, якщо він у процесі виконання самостійної та контрольної роботи не набрав мінімальну кількість (10 балів).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю у формі заліку

Максимальна кількість балів, що може отримати здобувач за підсумковий контроль – 40 балів, які оцінюються за наступними критеріями:

20 балів – здобувач засвоїв теоретичний матеріал, логічно мислить та будує відповідь;

21-35 бали – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з рекомендованої літератури, аргументовано викладає його, вміє втілити на практиці засвоєні теоретичні знання;

36-40 балів – здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал дисципліни, вільно використовує набуті знання, висловлює своє ставлення до проблем при письмовому контролі, використовує практичні знання, що були набуті в ході виконання практичної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Ellen MacArthur 3 shifts can scale the circular economy – triggering a more resilient, prosperous system Feb 11, 2021. URL: <https://www.weforum.org/stories/2021/02/3-shifts-can-scale-the-circular-economy-ellen-macarthur-frans-van-houten/> .
2. 17 Goals to Transform Our World. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>.
3. Hariram, N. P., Mekha, K. B., Suganthan, V., & Sudhakar, K. (2023). Sustainalism: An integrated socio-economic-environmental model to address sustainabl development and sustainability. Sustainability, 15(13), 10682. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/13/10682> .
4. Білоусько Т. Циркулярна економіка в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2024. № 65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4444> .
5. Горбаль Н.І., Ломага Ю.Р. Циркулярна економіка-основа сталого розвитку підприємств. Вісник Національного університету. Львівська політехніка. Серія «Проблеми економіки та управління». 2022. №1 (9). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27434/220198verstka-11-26.pdf> .

6. Sustainable development goals.
URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/news/communications-material/>.
7. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 [without reference to a Main Committee (A/70/L.1)] 70/1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.
URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf.
8. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development.
URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
9. Randers J, Rockström J, Stoknes P-E, Goluke U, Collste D, Cornell SE, Donges J (2019). Achieving the 17 Sustainable Development Goals within 9 planetary boundaries. *Global Sustainability* 2, e24, 1–11. URL: <https://doi.org/10.1017/sus.2019.22> ;
10. The Sustainable Development Goals Report 2024.
URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf>.
11. Sustainable Development Goals website of the Statistics Division of the Department of Economic and Social Affairs. URL: <https://unstats.un.org/sdgs>.

Допоміжна література

1. Калініченко Л. Л. Європейські практики сталого розвитку: вектори для повоєнної відбудови України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2025. URL: <https://doi.org/10.18664/btie.89.330584>.
2. Зварич Р., Зварич І. Розширена відповідальність виробника в концепції розвитку циркулярної економіки. Світ фінансів. 2019. № 3(60). С. 76–86. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1246>.
3. Шкуренко О.В. Інтеграція сталого розвитку та розвитку бізнесу як домінантна основа моделі циркулярної економіки: теоретичний аспект. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2021. Вип. 13. С. 152–165.
4. Avraamidou S., Baratsas S. G., Tian Y., Pistikopoulos E. N. (2020). Circular Economy – A challenge and an opportunity for Process Systems Engineering. *Computers & Chemical Engineering*, 133.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Кругова економіка – що це за явище, та чому воно набирає небаченої популярності у всьому світі / Передача досвіду зелених публічних закупівель зі Словаччини в Україну. URL: <https://gpp.golocal-ukraine.com/> ; URL: <https://gpp.golocal-ukraine.com/krugova-ekonomika->

[shho-tse-za-yavyshhe-ta-chomu-vono-nabyraye-nebachenoyi-populyarnosti-u-vsomu-sviti/](#) .

2. Нечитайло Д. З чистого аркуша: як працює і чим вигідна циркулярна економіка. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/2/664626/> .
3. News about Sustainable Development Goals. URL: <https://www.stockholmresilience.org/4.66e0efc517643c2b8101f35.html?topics=Sustainable%20Development%20Goals> .
4. Patrícia Dias de Almeida (2022) On why the only viable solutions for business are those that are sustainable. And on how to start. Oct 27, 2022. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/why-only-viable-solutions-business-those-sustainable-dias-de-almeida> .

Додаток 2
до наказу № 0202-1/260
від « 07 » серпня 2020 р.

Дисципліна I семестру 2025/2026 навчального року
Факультет Економічний
Освітньо-професійна (наукова) програма Менеджмент бізнес-процесів, Менеджмент організацій
Рівень вищої освіти (бакалаврський/магістерський) бакалаврський
Курс 3

№	Назва навчальної дисципліни	ПІБ лектора	Платформа для дистанційного навчання	Готовність до змішаного навчання (так/ні)	Співвідношення дистанційного/аудиторного навчання студентів (в год.)	Наявність на сайті факультету НМК дисципліни (так/ні)
1	«Європейські практики сталого виробництва»	Кононенко Я.В.	Zoom https://us04web.zoom.us/j/78425535787?pwd=eocAPabaCA0bk3KhsD07rXpnbbDlyZ.1 Ідентифікатор конференції: 78425535787 Код доступу: 252131 Moodle https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9876	так	Дистанційно 64 год	Сайт кафедри

В.о. Завідувач кафедри економіки та менеджменту
Лариса ТЄШЕВА

Гарант освітньої програми
Семен НЕСКОРОДЄВ

Гарант освітньої програми
Світлана БАБИЧ